

Tujerodni dresniki v Sloveniji

// Simona Strgulc Krajšek

1: Stebla dresnika nekoliko spominjajo na bambusova stebela.

2: Značilno oblikovani listi japonskega dresnika (*Fallopia japonica*)

Zagotovo ste že videli velike rastline z debelimi votlimi stebli, ki po obliki nekoliko spominjajo na bambusova (slika 1), z velikimi trikotnimi do srčastimi listi (slika 2) in drobnimi belimi cvetovi v gostih socvetjih, zaradi katerih rastline postanejo pozno poleti opazne že od daleč (slika 3). Če ne veste, o kateri rastlini pišem, se sprehodite ob bližnji reki ali odpeljite na izlet in opazujte rastje ob cesti. Gotovo boste naleteli na katerega izmed tujerodnih dresnikov, ki jih je v naši naravi vse polno. Rastejo ob vodah, ob cestah, železnicah, na opuščeni zemljiščih v mestih, na deponijah gradbenega materiala itd. - praktično kjerkoli. Najdemo jih predvsem v nižinah, posamični podatki o njihovem uspevanju pa so tudi s Pohorja in iz Julijskih Alp. Če skušate malo pobrskat po spominu in si priklicati podobo narave izpred dveh ali več desetletij, boste ugotovili, da te rastline v preteklosti pri nas niso bile tako pogoste.

V Sloveniji uspevata dve tujerodni vrsti dresnika, japonski (*Fallopia japonica*) in sahalinski dresnik (*F. sachalinensis*), ter križanec med njima, češki dresnik (*F. x bohemica*).

Od kod izvirajo tujerodni dresniki

Japonski in sahalinski dresnik sta vzhodnoazijski vrsti, ki so ju v 19. stoletju kot okrasni rastlini prinesli v Evropo. Obe vrsti so sprva sadili v botaničnih in velikih zasebnih vrtovih, saj so rastline zaradi velikosti in hitre rasti potrebovale veliko prostora. Zanimivo je, da je japonski dresnik leta 1847 v Utrechtu dobil zlato medaljo Združenja za kmetijstvo in vrtnarstvo kot najbolj zanimiva nova okrasna rastlina leta. Sadike so bile takrat zelo drage in so dosegale 250-krat višjo ceno kot sadike hortenzij.

Japonski dresnik se je kmalu začel širiti z vrtov in je v 150 letih postal ena najbolj problematičnih invazivnih tujerodnih vrst na svetu. V Evropi je s križanjem japonskega in sahalinskega dresnika nastal križanec, češki dresnik, ki je še uspešnejši od starševskih vrst in je marsikje v Evropi, verjetno pa tudi v Sloveniji, najpogostejši tujerodni dresnik. Češki dresnik ima lastnosti, ki so nekje vmes med lastnostmi starševskih vrst. Listi so rahlo srčasti in dolgi do 25 centimetrov. Japonski dresnik ima manjše liste s prisekanim dnom, sahalinski pa zelo velike, tudi do 40 centimetrov dolge srčaste liste. Tudi po višini češki dresnik dosega vmesno velikost med manjšim japonskim in do pet metrov visokim sahalinskim dresnikom (slika 4). Za zanesljivo določitev rastlin na terenu pa je treba pogledati več razlikovalnih znakov.

Zakaj so dresniki tako uspešni

Znanstveniki se že dolgo sprašujejo, zakaj so nekatere vrste tako zelo uspešne, da se lahko hitro širijo in tako močno spreminjajo okolje, v katerem uspevajo. Navadno je več lastnosti in dejavnikov, ki vplivajo na uspešnost neke vrste, ključna pa je njihova kombinacija v določenem okolju. Pri dresnikih k uspešnosti zagotovo prispevajo:

1. **Izredno hitra rast:** Rastline imajo pod zemljo obsežen sistem korenin, v katerih so nakopičene založne snovi. Te dresnik porablja spomladi, ko začnejo rasti nadzemni poganjki. Njihova rast je osupljivo hitra in lahko doseže do 15 centimetrov na dan. Tako hitro rastoča rastlina zlahka preraste in zasenci svoje tekmece.
2. **Zelo velika sposobnost obnavljanja:** Pri dresniku so s poskusi ugotovili, da lahko nova rastlina zraste že iz ene

ga centimetra dolgega koščka korenike, ki tehta le 0,7 grama. Predstavljajte si, koliko takih koščkov ostane v zemlji, če poskušamo izkopati dresnik, katerega koreninski sistem lahko sega tudi nekaj metrov v globino. Ta način razmnoževanja, imenovan vegetativno razmnoževanje, je pri dresnikih najpomembnejši način, s katerim rastlina osvaja nova ozemlja.

3. **Razraščanje s pomočjo živic:** Če rastline pokosimo, se dresnik na to odzove s poganjanjem dolgih, tankih podzemnih živic, iz katerih nato zrastejo nadzemni poganjki. S tem rastlina še razširi svoje območje uspevanja.
4. **Izločanje snovi, ki zavirajo kalitev in rast drugih rastlin:** Dresniki v prst izločajo snovi, ki zavirajo kalitev semen in rast drugih rastlin. Če pogledamo v sestoj dresnika, bomo zato le redko našli katero drugo rastlinsko vrsto, ki uspeva v gosti senci dresnika.
5. **Velika količina dobro kalivih semen:** Spolno razmnoževanje pri dresnikih ni tako pomembno kot vegetativno, a je zaradi dobre kalivosti semen tudi to eden od načinov, s katerim lahko dresnik širi svoje območje uspevanja.

Tujerodni dresniki povzročajo težave

V Sloveniji največ težav povzročata japonski in češki dresnik, ki sta tudi najbolj razširjena. Dresnik je zelo pogost ob vodah, kjer lahko popolnoma zaraste bregove in z njih izpodrine praktično vse druge vrste, kljubujejo mu le nekatere lesne vrste. S tvorbo enovrstnih sestojev dresnika se izgublja pestrost življenjskih bivališč ob vodah, kar seveda vpliva tudi na živalstvo. Jeseni, ko se nadzemni deli dresnika posušijo in propadejo, pa se izpostavi obrečna prst, ki jo lahko narasle vode zlahka odnesejo.

Dresnik dobro uspeva tudi na robovih cest, kamor so ga večinoma zanesli s prstjo ob graditvi ali popravilu ceste. Zaradi hitre rasti zastira cestne robove in naredi dele cest nepregledne. Še večja težava pa je, da z agresivno rastjo

podzemnih korenin poškoduje cestišče in objekte ob njem. Zelo pogosto ga lahko opazimo ob novo urejenih avtobusnih postajališčih ali obcestnih počivališčih.

Dresnik pogosto opazimo tudi v okolici novo zgrajenih objektov. Tja ga največkrat занесеjo z gradbeno mehanizacijo in s prstjo, s katero uredijo okolico objekta. Mlade rastline, ki poženejo iz koščkov korenin, so videti kot nizek rdeč radič, ki pa kaj hitro zraste v visoke, sprva rdeče-zelene obarvane poganjke. Če opazimo take mlade rastline, je še čas, da ukrepamo in rastline ročno previdno in temeljito izkopljemo, posušimo in zažgemo ter s tem preprečimo, da bi se razrasle. Veliki sestoji dresnika ob objektih namreč lahko poškodujejo podzemne napeljave, s hitro in agresivno rastjo pa predrejo celo beton ali asfalt.

Je sploh možno še kaj ukreniti

Kot sem že napisala, je praktično edini način, da odstranimo rastline dresnika, če so te še mlade in na začetku rasti. Z vsakim letom pa se naše možnosti zmanjšujejo, dokler ne postane sestoj dresnika tako velik, da lahko le nemočno opazujemo njegovo bujno rast in pazimo, da se sestoj ne širi. Povsod po svetu se raziskovalci trudijo najti način, kako vsaj zaježiti širjenje te za naš okus preveč uspešne rastline, a učinkovitega recepta, kako odstraniti sestoj, velik nekaj 100 m², do zdaj še ni našel nihče.

Zato je spremljanje širjenja te rastline še toliko pomembnejše, da lahko ukrepamo, ko je še čas. Če ste tudi v bližini svojega doma opazili katero od vrst dresnikov, lahko to vpišete v *Zbirko opažanj tujerodnih vrst*, ki jo najdete na spletni strani: <http://zbirka.tujerodne-vrste.info/>. ●

Viri:

- spletna stran o invazivnih tujerodnih vrstah: <http://www.tujerodne-vrste.info/projekt/projekt-thuja-2/>
- STRGULC KRAJŠEK, S. & JOGAN, N. (2011): Rod *Fallopia* Adans. v Sloveniji. – *Hladnikia* 28: 17-40.

3: Bela socvetja češkega dresnika (*F. x bohemica*) so bogat vir peloda, zato jih rade obiskujejo čebele.

4: Rastline sahalinskega dresnika (*F. sachalinensis*) lahko zrastejo tudi do pet metrov v višino, njihovi listi pa so dolgi tudi do 40 centimetrov.

foto: vse Simona Strgulc Krajšek